

BAZA JEZIČNIH SAVJETA ZA UČENIKE NIŽIH RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE

1. Uvod

Jezično savjetništvo u Hrvata ima tradiciju dugu više od stotinu godina. Godine 1904. objavljena je knjiga *Barbarizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku* Vatroslava Rožića (već 1908. objavljeno je drugo, a 1913. treće izdanje), koja se smatra prvim jezičnim savjetnikom u nas.³³³ Od tad do danas objavljeno ih je više od 60, a dinamika se njihova objavljivanja mijenjala. Najveći broj njih objavljen je devedesetih godina, koje su zaključene kapitalnim *Hrvatskim jezičnim savjetnikom* 1999. godine (Hudeček, Mihaljević i Vukojević (ur.) 1999.). Jezični se savjeti danas mogu čitati i na internetu (npr. na *Jezičnome savjetniku* Instituta za hrvatski jezik na adresi *jezicni-savjetnik.hr*), donose se u novinama i na portalima, zapisuju čak i u stihu (*Jezik za uho* Zlatka Vidulića iz 2014.). Temom su televizijskih, radijskih i drugih emisija (npr. emisije *Govorimo hrvatski* na Hrvatskome radiju ili *Hrvatski naš svagdašnji* na Radiju Sljeme te rubrika *Jezik i govor Jutarnjega lista*). Ipak, u korpusu jezičnih savjetnika za hrvatski jezik ne nalaze se savjetnici namijenjeni mlađim učenicima, osobito učenicima nižih razreda osnovne škole. Njima kao ciljnoj skupini korisnika namijenjeni su brojni slikovni rječnici te priručnici, a od temeljnih jezičnih priručnika valja istaknuti *Prvi školski rječnik hrvatskoga jezika* (Čilaš Šimpraga, Jojić i Lewis 2008.) te *Prvi školski pravopis hrvatskoga jezika* (Hudeček, Jozić, Lewis i Mihaljević 2016.).

U sklopu projekta *Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik* izrađena je baza jezičnih savjeta za učenike nižih razreda osnovne škole. Baza se nalazi na stranicama Instituta za hrvatski jezik, odnosno na portalu *Hrvatski u školi* na mrežnoj adresi *hrvatski.hr/savjeti/*. Trenutačno se u njoj nalazi oko 250 jezičnih savjeta koji su uneseni u normativne ili uporabne napomene pod odgovarajućim natuknicama u *Mrežnikovu* modulu za učenike nižih razreda osnovne škole. Baza savjeta nadograđivat će se u sljedećim projektnim fazama, a popis savjeta sastavljenih u prvoj projektnoj fazi donesen je na kraju ovoga rada.

³³³ Prije toga razdoblja također bi se posredno moglo govoriti o jezičnim savjetnicima, i to stoga što stariji hrvatski pisci još od 16. stoljeća donose napomene i jezične savjete (usp. Protuđer 2010: 44).

2. Baza savjeta za učenike

Budući da je *Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik* normativni rječnik, a tako je ustrojen i njegov modul za učenike nižih razreda osnovne škole, pod natuknicama u kojima se može pretpostaviti da korisnici mogu imati kakvu nedoumicu donosi se odgovarajući jezični savjet. Pritom je posebna pozornost usmjerena tomu da su pretpostavljeni čitatelji tih savjeta osnovnoškolski učenici u dobi od šest do deset godina te su struktura savjeta i njihov oblik prilagođeni spomenutoj ciljnoj skupini. Treba napomenuti da su prilagodbe jezičnih savjeta, osim prema načelu primjerenosti dobi učenika, provedene i s obzirom na usklađenost s *Nacionalnim kurikulumom nastavnoga predmeta Hrvatski jezik*, metodičkim spoznajama relevantnim za ciljnu skupinu te s normama hrvatskoga standardnog jezika. Jezični savjeti uvršteni u bazu nastajali su na dva načina. U prvome redu savjeti su osmišljavani prema abecedariju modula za učenike nižih razreda osnovne škole i njihov je popis nastao prije obrade natuknica u *Mrežniku*. Drugi su savjeti nastali tijekom obrade natuknica, kad je uočena potreba da se uz pojedinu natuknicu donese odgovarajući jezični savjet. Pri oblikovanju savjeta poštovano je načelo da oni moraju biti jasni i sustavni te da se odnose na česte jezične pogreške na pravopisnoj, gramatičkoj (fonološkoj, morfološkoj, tvorbenoj i sintaktičkoj) te leksičkoj razini.

2.1. Pravopisna razina

Na pravopisnoj se razini donose savjeti u vezi s uporabom velikoga i maloga početnog slova. Tipiski se jezični savjeti donose za pisanje etnika i ktetika poput savjeta *Afrika, Afrikanac, Afrikanka, afrički; Brač, Braćanin, Braćanka, brački; Japan, Japanac, Japanka, japanski; Split, Splićanin, Splićanka, splitski; Vis, Višanin, Višanka, viški ili Zagreb, Zagrepćanin, Zagrepćanka, zagrebački*.

Japan, Japanac, Japanka, japanski

Japan je država. Stanovnik ili državljani Japan je Japanac Stanovnica ili državljanka Japana je Japanka. Stanovnice ili državljanke Japana su Japanke. Stanovnici ili državljani Japana su Japanci. Japanci su muškarci koji žive u Japanu, ali i muškarci i žene koji žive u Japanu. Ono što se odnosi na Japan je japansko, npr. *japanske borilačke vještine*.

Dječak iz Japana je Japanac.

Djevojčica iz Japana je Japanka.

Dječaci iz Japana su Japanci.

Djevojčice iz Japana su Japanke.

Dječaci i djevojčice iz Japana su Japanci.

Imena stanovnika i stanovnica država uvijek se pišu velikim početnim slovom: *Japanac, Japanka*, a pridjev koji se odnosi na državu malim početnim slovom: *japanski*.

Pazi: *Japanka* stanovnica ili državljanka Japana, piše se velikim početnim slovom, a *japanka*, vrsta obuće, piše se malim početnim slovom.

1. slika: Jezični savjet *Japan, Japanac, Japanka, japanski* u bazi savjeta za učenike

U jezičnome savjetu *Japan, Japanac, Japanka, japanski*, prikazanome na 1. slici, donosi se i posebna napomena, uvedena s *Pazi:*, kojom se korisniku daje dodatna obavijest o značenjskoj razlici povezanoj s uporabom velikoga ili maloga početnog slova (*Japanka – japanka*). Taj se savjet u modulu za učenike nižih razreda osnovne škole donosi pod natuknicom *japanka*, prikazanoj u 1. primjeru.

1. primjer: Obrada natuknice *japanka* u *Mrežnikovu* modulu za učenike
japanka (japanke) imenica

Rastavljanje na slogove: ja-pan-ka

1. Japanka je žena koja živi u Japanu ili je iz Japana.

mlada Japanka, lijepa Japanka

Markova je baka Japanka, ali živi u Hrvatskoj već 50 godina.

2. Japanke su lagana ljetna obuća s remenčićem između palca i drugoga nožnog prsta.

japanke i natikače, japanke i sandale

Ivu su žuljale japanke, pa je obula natikače.

• Riječ *Japanka* piše se velikim početnim slovom kad označuje ženu koja živi u Japanu ili je iz Japana, npr. *Aika, Keomi i Nanako su Japanke*. Ako riječ *japanka* označuje obuću, piše se malim početnim slovom, npr. *Dora ima crvene japanke*.

Usto, donosi se savjet o uporabi velikoga i maloga početnog slova uz natuknice u kojima ima razlikovnu ulogu u značenju poput *crkva* i *Crkva*, *hrvatski jezik* i *Hrvatski jezik* (i kod drugih školskih predmeta, npr. *matematika* i *Matematika*, *povijest* i *Povijest*), *mjesec* i *Mjesec*, *sunce* i *Sunce*, *vi* i *Vi* ili *zemlja* i *Zemlja*. Modelno je to riješeno kao u primjeru na 2. slici.

Sunce i sunce

Riječ *Sunce* piše se velikim početnim slovom kad označuje zvijezdu, npr. *Sunce je velika zvijezda u svemiru*. Ako riječ *sunce* označuje svjetlost i toplinu koju proizvodi zvijezda Sunce ili veoma dragu osobu, piše se malim početnim slovom, npr. *Ana voli ležati na suncu i čitati lektiru*. ili *Ti si sunce mamino!*

2. slika: Jezični savjet *Sunce* i *sunce* u bazi savjeta za učenike

U *Mrežniku* pod natuknicom *sunce* jezični je savjet donesen kako slijedi u 2. primjeru.

2. primjer: Obrada natuknice *sunce* u *Mrežnikovu* modulu za učenike
sunce (sunca)

Rastavljanje na slogove: sun-ce

1. Sunce je središnja zvijezda oko koje kruže planeti Sunčeva sustava.

izlazak Sunca, zalazak Sunca

Zemlja kruži oko Sunca.

2. Sunce je Sunčeva svjetlost i toplina.

ležati na suncu, izgorjeti na suncu

Biljkama treba mnogo sunca.

3. Sunce je veoma draga osoba.

bakino sunce

Sunce moje malo!

Isto značenje imaju riječi: srce 3., zlato 2., ljubav 2.

- Riječ *Sunce* piše se velikim početnim slovom kad označuje zvijezdu, npr. *Sunce je velika zvijezda u svemiru*. Ako riječ *sunce* označuje svjetlost i toplinu koju proizvodi zvijezda Sunce ili veoma dragu osobu, piše se malim početnim slovom, npr. *Ana voli ležati na suncu i čitati lektiru*. ili *Ti si sunce mamino!*

Donose se i savjeti koji se tiču sastavljenoga i nesastavljenoga pisanja (npr. *naglas* i *na glas*, *napamet* i *na pamet*) te pisanja riječi iz stranoga jezika (na primjerima *pizza* i *pizzeria*). Konačno, donose se i jezični savjeti u kojima se daje uputa kako uporaba velikoga početnog slova nije pravilna i treba ga zamijeniti malim početnim slovom (*Internet* > *internet*).

Posebna skupina savjeta koja se tiče odraza jata, tj. pisanja *ije* i *je*, donesena je za riječi u kojima u paradigmi dolazi do promjene. U tu skupinu ubrajaju se sljedeći savjeti: *bijel*, *bjelji*, *najbjelji*; *bijes*, *bjesovi*; *bljied*, *bljeđi*; *brijeg*, *bregovi*, *brijezi*; *cvijet*, *cvjetovi*; *lijen*, *ljeniji*, *najljeniji*; *ljep*, *ljepši*, *najljepši*; *lijes*, *jesovi* i dr. Uz te je natuknice posebna uputa napisana i o slogovanju, koje je učenicima važno radi rastavljanja riječi na kraju retka, koje je dijelom školskoga gradiva u drugome razredu osnovne škole.³³⁴ Obrada natuknice *bijel* u *Mrežnikovu* modulu za učenike nižih razreda osnovne škole, uz koju se donosi napomena o slogovanju, prikazana je u 3. primjeru.

3. primjer: Obrada natuknice *bijel* u *Mrežnikovu* modulu za učenike

bijel (bijela, bijelo; bjelji i bjeliji, najbjelji i najbjeliji) pridjev

Rastavljanje na slogove: *bijel*; *bje-lji*, *bje-li-ji*

1. Bijel je onaj koji je boje snijega ili mlijeka.

bijela haljina, bijeli konji

Snijeg je padao cijelu noć, pa je cijelo dvorište bijelo.

2. Bijelo je ono što je svijetlo.

bijeli kruh, bijelo grožđe, bijelo vino

Želiš li da kupim bijeli, polubijeli ili crni kruh?

Suprotno značenje ima riječ: crn

- Riječ *bijel* jednosložna je riječ i ne rastavlja se na slogove. U drugim oblicima ta se riječ pravilno piše npr. *bjelji* ili *najbjelji* i rastavlja na slogove: *bje-lji* ili *naj-bje-lji*.

U vezi s odrazom jata valja istaknuti i primjere poput *goriti* > *gorjeti*, *voliti* > *voljeti*, *vrtiti* > *vrtjeti*, u kojima se upućuje na pravilan lik glagola.

³³⁴ Među odgojno-obrazovnim ishodima za predmet Hrvatski jezik u drugome razredu naveden je ishod OŠ HJ A.2.4.: „Učenik piše školskim rukopisnim pismom slova, riječi i kratke rečenice u skladu s jezičnim razvojem.”, a u razradi ishoda navodi se, među ostalim, da učenik „u pisanju rastavlja riječi na slogove na kraju retka; prepoznaje i upotrebljava pravopisni znak spojnicu kod rastavljanja riječi na slogove na kraju retka” (*Kurikulum nastavnog predmeta Hrvatski jezik*).

2.2. Gramatička razina

Gramatička razina obuhvaća jezične savjete koji se odnose na morfologiju, tvorbu i sintaksu. I na toj su razini savjeti prilagođeni dobi korisnika te se vodilo računa o njihovoj prikladnosti s obzirom na gradivo koje se na toj obrazovnoj razini usvaja.

2.2.1. Morfološka razina

Od morfoloških se jezičnih savjeta donose savjeti o rodu imenica kad on utječe na množinske oblike (*boli* i *bolovi*, *sati* i *satovi*) ili na druge padežne oblike (vidim *miš* i vidim *miša*), zatim na množinske oblike koji su zbirne imenice (*brat* – *braća*) i razlikovanje padežnih oblika (*kćer*, *kćerka* > *kći*). Donosi se i savjet o množinskome nastavku u primjeru *putevi* > *putovi*. Uz svaki savjet doneseni su jednostavni rečenični primjeri za sva značenja kako bi se uspostavila jasna razlika između dvaju oblika (što je prikazano na primjeru natuknice *miš* u 4. primjeru).

4. primjer: Obrada natuknice *miš* u *Mrežnikovu* modulu za učenike

miš (miševi) imenica

Rastavljanje na slogove: miš; mi-še-vi

1. Miš je malena životinja sa šiljastom njuškom, dugim repom i smeđim ili sivim krznom.

poljski miš, kućni miš

Miš cijuče.

Vidjeli smo sivoga miša ispod stolice.

2. Miš je vanjski uređaj računala s pomoću kojega se pomiče pokazivač na zaslonu.

miš i tipkovnica

Kupili smo miš za novo računalo.

• Riječ *miš* može imati različite oblike ovisno o značenju u kojemu se upotrebljava. Ako se značenje riječi *miš* odnosi na životinju, pravilno je reći *Vidjeli smo miša.* ili *Mačka hvata miša.* Ako se značenje odnosi na vanjski uređaj računala, pravilno je reći *Kupila sam novi miš.* ili *Ja nemam podlogu za miš.*

2.2.2. Tvorbena razina

Tvorbeni se savjeti daju uz mocijske parnjake (*arhitekt* i *arhitektica*, *gost* i *gošća*, *katolik* i *katolkinja*, *novinar* i *novinarka*, *pisac* i *spisateljica*, *prometnik* i *prometnica*, *ronilac* i *roniteljica*, *vatrogasac* i *vatrogaskinja*) ili uz imenice na -e u vezi sa zbirnim imenicama (*janje* – *janjad*, *lane* – *lanad*, *mladunče* – *mladunčad*, *novorođenče* – *novorođenčad*, *pile* – *pilad*, *tele* – *telad*). Savjeti koji se odnose na tvorbu pojavljuju se i kod pridjeva, glagola ili imenica tvorenih određenim sufiksom, primjerice nastavkom -ni u *uskršnji* > *uskršni*, -jeti u *goriti* > *gorjeti*, *voliti* > *voljeti*) ili sufiksom -ona npr. u *blagovaona* i *blagovaonica*, *čekaona* i *čekaonica*, *čitaona* i *čitaonica* (savjet se donosi samo uz normativno nepreporučenu riječ).³³⁵ U 5. primjeru prikazana je obrada natuknice *blagovaona* u *Mrežniku*, a na 3. slici savjet u bazi.

³³⁵ Više o načelima upućivanja u modulu za učenike nižih razreda i samoj strukturi natuknice vidi u poglavlju *Modul za učenike nižih razreda osnovne škole*.

5. primjer: Obrada natuknica *blagovaona* i *blagovaonica* u *Mrežnikovu* modulu za učenike

blagovaona (blagovaone) imenica

Rastavljanje na slogove: bla-go-va-o-na

Blagovaona je prostorija u kojoj se jede. v. blagovaonica

• U hrvatskome standardnom jeziku umjesto riječi *blagovaona* bolje je upotrijebiti riječ *blagovaonica*. Dakle, umjesto *Užinamo u školskoj blagovaoni*. bolje je reći *Užinamo u školskoj blagovaonici*.

blagovaona > blagovaonica

U hrvatskome standardnom jeziku umjesto riječi *blagovaona* bolje je upotrijebiti riječ *blagovaonica*. Dakle, umjesto *Užinamo u školskoj blagovaoni*. bolje je reći *Užinamo u školskoj blagovaonici*.

3. slika: Jezični savjet *blagovaona* > *blagovaonica* u bazi savjeta za učenike

2.2.3 Sintaktička razina

Za sintaktičku su razinu poznavanja jezične norme dana pravila o razlikovanju riječi *gdje*, *kamo* i *kuda* te o rodu imenica *kino* i *auto* (*ovaj kino* > *ovo kino*, *ovo auto* > *ovaj auto*). Donosi se i savjet koji se tiče razlike između likova *koji* i *kojega* te savjeti koji se odnose na rekciju glagola, primjerice *ovisiti od* > *ovisiti o* te *zavisiti od* > *zavisiti o* (vidi 4. sliku).

zavisiti o > zavisiti od

Glagoli *ovisiti* i *zavisiti* znače 'ne biti samostalan'. Glagol *ovisiti* u hrvatskome standardnom jeziku treba upotrebljavati uz *o* + *komu/čemu*, a glagol *zavisiti* uz *od* + *koga/čega*. Prema tome, nije pravilno *Ovisimo od roditelja*. ili *Zavisim o roditeljima*., nego *Ovisimo o roditeljima*. i *Zavisimo od roditelja*.

4. slika: Jezični savjet *zavisiti o* > *zavisiti od* u bazi savjeta za učenike

2.3. Leksička razina

S obzirom na to da su se jezični savjeti u prvome redu izraživali radi povezivanja s *Mrežnikovim* modulom za učenike nižih razreda osnovne škole, oni se u najvećemu broju odnose upravo na leksičku razinu. U općim se crtama ti savjeti mogu podijeliti na one koji se odnose na pravilo da se riječi domaćega podrijetla daje prednost pred riječju stranoga podrijetla (*avion* > *zrakoplov*, *doktor* > *liječnik*, *e-mail* > *e-pošta* ili *e-poruka*) i na one koji se odnose na pravilo da standardnojezična, neutralna riječ ima prednost pred razgovornom ili dijalektnom riječi (*cura* > *djevojčica*, *djevojka*; *dečko* > *dječak*, *mladić*; *dućan* > *prodavaonica*, *trgovina*; *bicikla* > *bicikl*). Nadalje, u ovoj se skupini savjeta nalaze preporuke o pravilnome liku glagola (*bojati* > *bojiti*, *brinuti* >

brinuti se) ili kolokacijskome izboru riječi, npr. daje se prednost izrazima *niska cijena* i *visoka cijena* pred *jeftina cijena* i *skupa cijena* (vidi 5. sliku).

jeftina cijena, skupa cijena > niska cijena, visoka cijena

U hrvatskome standardnom jeziku umjesto izraza *jeftina cijena* i *skupa cijena* bolje je upotrijebiti izraze *niska cijena* i *visoka cijena*. Dakle, umjesto *Proizvod ima jeftinu cijenu*. ili *Proizvod ima skupu cijenu*. bolje je reći *Proizvod ima nisku cijenu*. ili *Proizvod ima visoku cijenu*.

5. slika: Savjet *jeftina cijena, skupa cijena* > *niska cijena, visoka cijena* u bazi savjeta za učenike

Savjeti se donose i za pleonazme (npr. *sići dolje* > *sići*, *vremensko razdoblje* > *razdoblje*), također s rečeničnim oprimjerenjem, kako je i prikazano na 6. slici.

sići dolje > sići

U hrvatskome standardnom jeziku umjesto izraza *sići dolje* bolje je reći samo *sići*. Budući da *sići* znači da se tko ili što spustio dolje, suvišno je reći ili pisati *sići dolje*. Dakle, umjesto *Sišao sam dolje na postaji kraj škole*. bolje je reći samo *Sišao sam na postaji kraj škole*.

6. slika: Savjet *sići dolje* > *sići* u bazi savjeta za učenike

3. Zaključak

Baza jezičnih savjeta za učenike nižih razreda osnovne škole u *Mrežniku* razvijala se usporedno s izgrađivanjem *Mrežnikova* modula za učenike nižih razreda osnovne škole. Nakana je da se i u sljedećim projektnim fazama ona dopunjuje savjetima, u skladu s dosadašnjom praksom, utemeljenom na sustavnosti i modelnoj uspostavi i obradi savjeta. Cilj je izgradnje ove baze sprečavanje najčešćih pogrešaka na pravopisnoj, gramatičkoj i leksičkoj razini, ali i širenje jezične (pa i opće) kulture učenika. U tome smislu baza se doživljava kao korisno te na znanstvenim i metodološkim načelima utemeljeno mjesto na kojemu najmlađi korisnici *Mrežnika* mogu doprijeti do novih znanja o materinskome jeziku, osobito zato što se nastoji postići to da struktura savjeta i njihov oblik budu prilagođeni ciljnoj skupini učenika nižih razreda osnovne škole. Osim toga, odmjerenom količinom novih informacija i gramatičkih podataka učenike se potiče na daljnje učenje i utvrđivanje gradiva. Baza jezičnih savjeta pomoći će im da, uz pomoć računala, u internetskome okružju steknu jezične kompetencije primjerene svojoj dobi, usustave ih te ih na kraju i dodatno utvrde.

Dodatak: Popis jezičnih savjeta za učenike nižih razreda osnovne škole u *Mrežniku* i na portalu *Hrvatski u školi* (hrvatski.hr/savjeti/)

aerodrom > zračna luka
Afrika, Afrikanac, Afrikanka, afrički
arhitekt i arhitektica
automehaničar i automehaničarka
autor i autorica
avion > zrakoplov
badnjak i Badnjak
bicikla > bicikl
bijel, bjelji, najbjelji
bijes, bjesovi
blagovaona > blagovaonica
bljed, bljeđi
bog i Bog
bogataš i bogatašica
bojati > bojiti
boli i bolovi
Božićni > božićni
Brač, Braćanin, Braćanka, brački
branitelj i braniteljica
brat – braća
brijeg, bregovi, brijezi
brinuti > brinuti se
brojati > brojiti
crkva i Crkva
cura > djevojčica, djevojka
cvijet, cvjetovi
čarobnjak i čarobnica
čekaona > čekaonica
čistač i čistačica
čitaona > čitaonica
dečko > dječak, mladić
dešnjak i dešnjakinja
dijete – djeca
doktor > liječnik
doktorica > liječnica
domaćin i domaćica
drvo – drveta ili drva

dućan > prodavaonica, trgovina
dugme – dugmad
duh, Duh Sveti, Duhovi
džungla > prašuma
đak > učenik
e-mail > e-pošta, e-poruka
ekipa > društvo
ekipa > momčad
ekran > zaslon
elektronska adresa > elektronička
adresa, e-adresa
engleski jezik i Engleski jezik
Europa, Europljanin, Europljanka,
europski
francuski jezik i Francuski jezik
gdje, kamo i kuda
gimnastičar i gimnastičarka
glazbena kultura i Glazbena kultura
gledatelj i gledateljica
glumac i glumica
goriti > gorjeti
gospodar i gospodarica
gospodin – gospoda
gost i gošća
grieh, grijesi
grupa > skupina
hrvatski jezik i Hrvatski jezik
igrač i igračica
igraona > igraonica
informatika i Informatika
Internet > internet
inženjer i inženjerka
isti i jednak
Italija, Talijan, Talijanka, talijanski
izaći > izići
janje – janjad
Japan, Japanac, Japanka, japanski

japanka i Japanka
jeftina cijena, skupa cijena > niska
cijena, visoka cijena
junak i junakinja
kandidat i kandidatkinja
kasnije i poslije
katolik i katolkinja
kćer, kćerka > kći
kila, kilo > kilogram
kipar i kiparica
književnik i književnica
knjižničar i knjižničarka
koji i kojega
konobar i konobarica
košarkaš i košarkašica
koštati > stajati
krojač i krojačica
kršćanin i kršćanka
kuhar i kuharica
kum i kuma
lampa > svjetiljka
lane – lanad
lift > dizalo
liječnik i liječnica
lijek, lijekovi
lijen, ljeniji, najljeniji
lijep, ljepši, najljepši
lijes, ljesovi
likovna kultura i Likovna kultura
ljekarnik i ljekarnica
ljevak i ljevakinja
ljubimac i ljubimica
mađioničar i mađioničarka
marama > rubac
maramica > rupčić
matematičar i matematičarka
matematika i Matematika
među i između
mehaničar i mehaničarka

mesar i mesarica
miš – vidim miš ili vidim miša
Mjesec i mjesec
mladunče – mladunčad
momak > mladić
mornar i mornarica
motor > motocikl
musliman i muslimanka
naglas i na glas
napamet i na pamet
nastavnik i nastavnica
natjecatelj i natjecateljica
nećak i nećakinja
nogometaš i nogometašica
Nova godina i nova godina
novci > novac
novinar i novinarka
novorođenče – novorođenčad
njemački jezik i Njemački jezik
odbojkaš i odbojkašica
odgojitelj i odgojiteljica
odmarati i odmarati se
odmoriti i odmoriti se
ovaj kino > ovo kino
ovisiti od > ovisiti o
ovo auto > ovaj auto
oženiti se > vjenčati se
pacijent i pacijentica
pedagog i pedagoginja
pegla > glačalo
pekar i pekara
pekara i pekarnica
pile – pilad
pisac i spisateljica
pizza, pica > *pizza*
pizzeria, picerija > *pizzeria*
pjesnik i pjesnikinja
pješač i pješačkinja
pjevač i pjevačica

planinar i planinarica
plesać i plesačica
plivač i plivačica
policajac i policajka
političar i političarka
polubrat – polubraća
polubrat i polusestra
poljoprivrednik i poljoprivrednica
poštar i poštarica
povijest i Povijest
poznaničnik i poznaničnica
prase – prasad
pravoslavac i pravoslavlja
praznik i blagdan
predsjednik i predsjednica
pričati – govoriti, razgovarati
prijatelj i prijateljica
prodavač i prodavačica
profesor i profesorica
prolaznik i prolaznica
prometnik i prometnica
protivnik i protivnica
prvak i prvakinja
prvaš i prvašica
psiholog i psihologinja
pušač i pušačica
putevi > putovi
putnik i putnica
radnik i radnica
ranjenik i ranjenica
ravnatelj i ravnateljica
ribar i ribarica
rijeka i Rijeka
rođak i rođakinja
ronilac i roniteljica
rukometaš i rukometašica
s ili sa
sati i satovi
seljak i seljakinja

sići dolje > sići
silaziti dolje > silaziti
siromah i siromahinja
skijaš i skijašica
skladatelj i skladateljica
slikar i slikarica
sluga i sluškinja
Split, Splitsanin, Splitsanka, splitski
sportaš i sportašica
stanovnik i stanovnica
starac i starica
stranac i strankinja
sudac i sutkinja
sude > posude
Sunce i sunce
susjed i susjeda
svirač i sviračica
štene – štenad
tajnik i tajnica
taksist i taksistica
tele – telad
televizija i televizor
tenisač i tenisačica
Tjelesna i zdravstvena kultura
trener i trenerica
trgovac i trgovkinja
turist i turistica
učenik i učenica
učitelj i učiteljica
umirovljenik i umirovljenica
umjetnik i umjetnica
unuk i unuka
uskršnji praznici > uskršni praznici
ustajati se > ustajati
ustati se > ustati
van i vani
vaš i Vaš
vaterpolist i vaterpolistica
vatrogasac i vatrogaskinja

vegetarijanac i vegetarijanka
veslač i veslačica
veterinar i veterinarka
vi i Vi
violinist i violinistica
violončelist i violončelistica
Vis, Višanin, Višanka, viški
vjernik i vjernica
vjeroučitelj i vjeroučiteljica
vladar i vladarica
vodoinstalater i vodoinstalaterka
vojnici i vojnkinja

voliti > voljeti
vozač i vozačica
vremensko razdoblje > razdoblje
vrtiti > vrtjeti
Zagreb, Zagrepčanin, Zagrepčanka,
zagrebački
zavisiti o > zavisiti od
Zemlja i zemlja
znanstvenik i znanstvenica
zubar i zubarica
židov i židovka

Izvori i literatura

- Baza savjeta za učenike nižih razreda osnovne škole. *Hrvatski u školi*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. hrvatski.hr/savjeti (pristupljeno 7. prosinca 2021.).
- Čilaš Šimpraga, Ankica; Jojić, Ljiljana; Lewis, Kristian. 2008. *Prvi školski rječnik hrvatskoga jezika*. Školska knjiga – Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- Hudeček, Lana; Jozić, Željko; Lewis, Kristian; Mihaljević, Milica. 2016. *Prvi školski pravopis hrvatskoga jezika*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica; Vukojević, Luka (ur.) 1999. *Hrvatski jezični savjetnik*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Pergamena – Školske novine. Zagreb.
- Jezični savjetnik*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. jezicni-savjetnik.hr (pristupljeno 7. prosinca 2021.).
- Kurikulum nastavnog predmeta Hrvatski jezik = *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj*. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 25. siječnja 2019. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html (pristupljeno 7. prosinca 2021.).
- Modul za učenike nižih razreda osnovne škole. *Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik*. <https://rjecnik.hr/mreznik/index.php/modul-za-ucenike-nizih-razreda-osnovne-skole> (pristupljeno 7. prosinca 2021.).
- Protuđer, Ilija. 2010. Skrb hrvatskih književnika i jezikoslovaca nad hrvatskim jezikom od početka 16. do početka 20. stoljeća. *Hrvatski: časopis za teoriju i praksu nastave hrvatskoga jezika, književnosti, govornoga i pismenoga izražavanja te medijske kulture* 8/1. 44–72.
- Rožić, Vatroslav. 1998 [¹1904, ²1908, ³1913]. *Barbarizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku*. Pretisak. Pergamena. Zagreb.
- Vidulić, Zlatko. 2014. *Jezik za uho*. Biakova. Zagreb.